

ဖိသၣ်လၢအကတိၤဝဲဒၣ်အါကျိၣ်ဒီးကျိၣ်ခံကျိၣ်- တၢ်န့ၣ်ဘျးဒီးတၢ်တၢ်တဖၣ်

<https://raisingchildren.net.au/newborns/connecting-communicating/bilingualism-multilingualism/bilingualism>

တၢ်ဂ့ၢ်အရ့ဒိၣ်တဖၣ်

- နမ့ၢ်ကတိၤဝဲဒၣ်ကျိၣ်ခံကျိၣ်န့ၣ်, နစူးကါဝဲဒၣ်ကျိၣ်ခံကျိၣ်န့ၣ်လီၤ.
နမ့ၢ်ကတိၤဝဲဒၣ်ကျိၣ်အါကျိၣ်န့ၣ်, နစူးကါကျိၣ်အါန့ၣ်ဒီးခံကျိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ကွၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဖိဒီးကျိၣ်အါကျိၣ် မ့တမ့ၢ် ကျိၣ်ခံကျိၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်န့ၣ် ဘျးအါမးန့ၣ်လီၤ.
အဒိ, ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဟံၣ်ဖိဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအတၢ်စၢၤဃာ်လီၤ
သးလၢအဂၢၢ်အကျၢၤန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ကွၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဖိဒီးကျိၣ်အါကျိၣ် မ့တမ့ၢ် ကျိၣ်ခံကျိၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်တၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ,
လၢတၢ်ဆၢကတိၤအါမးဒီးဘၣ်ကျဲးစၢၤသပုၣ်ပုၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကွၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဖိဒီးကျိၣ်အါကျိၣ် မ့တမ့ၢ် ကျိၣ်ခံကျိၣ်အတၢ်န့ၣ်ဘျးတဖၣ်

[တၢ်ကွၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဖိဒီးကျိၣ်အါကျိၣ် မ့တမ့ၢ် ကျိၣ်ခံကျိၣ်](#) ဂ့ၤဝဲဒၣ်တမ့ၢ်ထဲလၢနမိအဂီၢ်မီၤဘၣ်,
ဂ့ၤစ့ၢ်ကိးဝဲလၢနဟံၣ်ဖိဒီးန့ၣ်ပုၤ တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖိသၣ်တဖၣ် - ကျိၣ်အါကျိၣ် မ့တမ့ၢ် ကျိၣ်ခံကျိၣ်အတၢ်န့ၣ်ဘျးတဖၣ်

လၢဖိသၣ်, ကတိၤဝဲဒၣ်ကျိၣ်အါန့ၣ်ဒီးတကျိၣ်အါတက့ၢ် ဘျးစဲလီၤသးဒီး-

- တၢ်မၤလိမၤဒီးအစၢတဖၣ်ဂ့ၤဒိၣ်ထီၣ် - မ့ၢ်လၢဖိသၣ်ကတိၤ ကျိၣ်အါ ကျိၣ် မ့တမ့ၢ်
ကျိၣ်ခံကျိၣ်တဖၣ်အါတက့ၢ်အသးစၢၤဆၢန့ၣ်တၢ်ဂ့ၤဝဲ, ဒီး ဘျးလီၤတၢ်ဂ့ၢ်ကိးန့ၣ်ဂ့ၤ,
န့ၣ်ပၢၢ်ကျိၣ်အတၢ်ဆီလီၤဟံၣ်လီၤသးန့ၣ်ဂ့ၤ, ဒီးမၤ တၢ်အါမံၤတဘျီဃီန့ၣ်ဂ့ၤ

- အိပ်ဒီးခွဲးဂူယာ်ဘၣ်လၢမၤဘၣ်တၢ်ဖိးတၢ်မၤလၢအသးစဲဝဲဒီးအကလုာ်ကလုာ်လၢအတၢ်အိပ်မူလၢခံလၢလၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်န့ၣ်သိး, နဖိဒိၣ်ထီၣ်ဒီးကတိၤကျိၣ်မ့ၢ်ဘၣ်အါန့ၢ်ဒီးတကျိၣ်န့ၣ်, အဝဲ

သ့ၣ်ကတူၢ်ဘၣ်ဝဲလၢအအိပ်ဒီး**အနီၢ်ကစၢ်အလုၢ်အပူၤ, ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အမ့ၢ် မတၤအကဲမနုၤ**

ဒီးတၢ်လၢအဘၣ်ဃးဒီးအီၤတဖၣ်ဂ့ၤဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဟဲခိဖျါဝဲလၢ-

- တၢ်တူၢ်ဘၣ်တၢ်မ့ၢ်ဘၣ်ဃးအတၢ်န့ၢ်သါအဂ့ၢ်
- တူၢ်ဘၣ်ဝဲလၢအအိပ်ဒီးတၢ်န့ၢ်န့ၢ်လီၤသးလၢတၢ်ဆဲးကျိးတဲသကိးတၢ်ဒီးဟံၣ်ဖိဃီဖိဒီးပုၤလၢအကတိၤကျိၣ်အဂၤတဖၣ်
- သ့သ့ၣ်ဖံၣ်သးညီဃုာ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ဝံၣ်သးဆၢ, တၢ်ကွၢ်တၢ်ဂီၤမူ, တၢ်သ့ကွဲးသ့ဖးဒီးအဂၤတဖၣ်လၢအအါန့ၢ်ဒီးပုၤကတိၤတကျိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဟံၣ်ဖိဃီဖိတဖၣ် - ကျိၣ်အါကျိၣ် မ့တမ့ၢ် ကျိၣ်ခံကျိၣ်အတၢ်န့ၢ်ဘျုး တဖၣ်

လၢနဟံၣ်ဖိဃီဖိအဂီၢ်, တၢ်ကတိၤသ့ကျိၣ်အါကျိၣ်ဒီး တၢ်မၤလဲၤထီၣ်လဲၤ ထီၣ်စၢၤကျိၣ်လၢနဖိအဂီၢ်-

- မၤဂ့ၤထီၣ်စၢၤတၢ်တဲသကိးတၢ်လၢနဟံၣ်ဖိဃီဖိအသိးအကျါ
- မၤဒိၣ်ထီၣ်အါထီၣ်သးတၢ်စၢၤဃာ်
- မၤညီထီၣ်စၢၤလုၢ်လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢနဒီးနဖိတဖၣ်အသိးအကျါ
- ဆိၣ်သ့ထီၣ်စၢၤနဟံၣ်ဖိဃီဖိအတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢၢ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ အမ့ၢ်မတၤဒီးအကဲမနုၤဒီးတၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးအီၤတဖၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤတတၢ်တဖၣ် - ကျိၣ်အါကျိၣ် မ့တမ့ၢ် ကျိၣ်ခံကျိၣ်အတၢ်န့ၢ်ဘျုးတဖၣ်

လၢပုၤတတၢ်အတၢ်ကွီၣ်လဲၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, ဖိသ့ၣ်ကတိၤဝဲကျိၣ်ဘၣ် အါန့ၢ် ဒီးတကျိၣ်အခါ, အခီပညီမ့ၢ်ဝဲ-

- ပုၤကိးဂၤဒဲးဖဲပုၤတတၢ်အပူၤဒီးန့ၢ်အါထီၣ်အတၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးလၢကျိၣ်ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလီၤဆီလိာ်သးတဖၣ်အဖီခိၣ်
- ဖိသ့ၣ်လဲၤကွၢ်ဒီးဖိမၤဆူထံကိာ်အဂၤတဖၣ်အပူၤဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢအလီၤဆီလိာ်သးတဖၣ်အကျါညီဒိၣ်ထီၣ်သ့ဖဲအဒိၣ်ထီၣ်ကတိၤန့ၣ်လီၤ.
- ဖိသ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢၢ်ဒီးဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢအလီၤဆီလိာ်သးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တၢ်လၢအကဲထီၣ်သးသ့ဖဲတၢ်ကွၢ်လုၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဖိလၢအိပ်ဒီးတၢ်က တိၤကျိၣ်အါကျိၣ်ဒီးကျိၣ်ခံကျိၣ်အဂီၢ်

တၢ်ကွၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဖိဒီးကျိၣ်အါကျိၣ် မ့တမ့ၢ် ကျိၣ်ခံကျိၣ်အိပ်ဒီးတၢ်တၢ်တၢ် တဖၣ်,

ဃုာ်ဒီးတၢ်ကွၢ်ဆၢၣ်မၢ်ဘၣ်**တၢ်ဆိၣ်သနးလၢတၢ် ကတိၤထဲဒၣ် အဲကလံးကျိၣ်န့ၣ်လီၤ.**

တဘျီတခိၣ်တၢ်စံးသ့စ့ၣ်ကိးလၢအမ့ၢ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤအါဒိၣ်မး, ဒီးဘၣ်ကျဲး
စးထဲးဂံၢ်ထဲးဘါလၢတၢ်ဝဲန့ၣ်အဂီၢ်လၢကတီၢ်ယံၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဒိ, နမ့ၢ်ကွၢ်ဒိၣ်ထီၣ်နဖိဒီးကျိၣ်အါကျိၣ် မ့တမ့ၢ် ကျိၣ်ခံကျိၣ်န့ၣ်, အလီၢ် အိၣ်လၢနကဘၣ်-

- ဆွဲန့ၣ်လီၤယုၣ်နတၢ်န့ၣ်သါအကျိၣ်, ဖဲမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဆိၣ်သနံးစူးကါအဲက လံးကျိၣ်အခါဒၣ်လဲၣ်
- ဒုးထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤထီၣ်နနီၢ်ကစၢ်သးဒီးနဖိအသးလၢအကစူးကါဝဲဒၣ်အတၢ်န့ၣ်သါကျိၣ်တဖၣ်
- မၤစၢၤနဖိလၢအကန့ၢ်ပၤဝဲဒၣ်တၢ်သ့ကျိၣ်အါကျိၣ်ဒီးကျိၣ်ခံကျိၣ်အတၢ်န့ၣ်ဘျုးတဖၣ်အဂ့ၢ်
- မၤလီၤတၢ်လၢနဖိကအိၣ်ဒီးခွဲးယၢ်အါမးလၢအတၢ်န့ၣ်ဟူဘၣ်ဒီးအတၢ်စူးကါဘၣ်ဝဲဒၣ်ကျိၣ်ခံကျိၣ်တ
ကျိၣ်ဒီးကျိၣ်အဂၤတဖၣ်အဂီၢ်
- တဲသကိးတၢ်ဒီးနဖိအသရၣ်သမါတဖၣ်ဒီးမၤန့ၢ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤ စၢၤလၢနတၢ်ကျဲးစးအဂီၢ်
- မၤန့ၢ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢနနီၢ်ကစၢ်အဂီၢ် – အဒိ, ဒီဖျိ
တၢ်တဲသကိးဒီးတၢ်သကိးဒီးဟံၣ်ဖိယီဖိလၢအကွၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အဖိဒီးကျိၣ်အါကျိၣ် မ့တမ့ၢ်
ကျိၣ်ခံကျိၣ်ဒီးယုၣ်ထီၣ်န့ၣ်တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤအဂံၢ်ထံးခိၣ် ဘိဖဲနပုၤတဝါအပူၤ, ဒ်အမ့ၢ်
တၢ်မၤသကိးကျိၣ်ခံကျိၣ်အတၢ်ဟူးတၢ် ဂဲၤတဖၣ် (bilingual playgroups) အသိးန့ၣ်လီၤ.

တဘျီတခိၣ်နမ့ၢ်တူၢ်ဘၣ်လၢတၢ်တၢ်လီၤန့ၢ်တၢ်တဖၣ်အံၤကီတလၢလၢနဂီၢ်န့ၣ်,
တၢ်အံၤမၤစၢၤနပုၤလၢနကဆိမိၣ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်သ့ကျိၣ်အါကျိၣ်အ တၢ်န့ၣ်ဘျုးတဖၣ်သ့ဝဲ –
လီၤဆိဒၣ်တၢ်ကျဲးလၢအမၤစၢၤနဒီးနဟံၣ်ဖိယီ
အတၢ်မၤဆူၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်ဟံၣ်ဖိယီဖိတၢ်စၢၤလိာ်သးအဂံၢ်အဘါန့ၣ်လီၤ. တၢ်နီၤလီၤလိာ်သကိးတၢ်မၤစၢၤ,
တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဒီးတၢ်လဲၤခီဖျိဒီး မိၢ်ပၤအဂၤတဖၣ်ကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤဖးဒိၣ်တခါသ့စ့ၣ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ကျိၣ်အါကျိၣ်ဒီးကျိၣ်ခံကျိၣ်- တၢ်သံကွၢ်လၢတၢ်သံကွၢ်ညီန့ၣ်ဝဲတဖၣ်

ဖိသၣ်တဖၣ်န့ၢ်ပၤဝဲဒၣ်တၢ်လီၤဆီလိာ်သးလၢကျိၣ်တဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤသ့ဝဲဒါ?

ဖိသၣ်တဖၣ်န့ၢ်ပၤဝဲဒၣ်တၢ်လီၤဆီလိာ်သးလၢကျိၣ်တဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤသ့ဝဲဒါအနီၢ်ဆံးသးစၢ်အကတီၢ်ဒီးမၤလိန့ၢ်
ကျိၣ်ခံကျိၣ် မ့တမ့ၢ် အါကျိၣ်ဖဲ တဆၢကတီၢ်ယီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. အဒိ,
အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၤဝဲဒၣ်ချ့သးဒီးလၢအကဘၣ်ကတိၤကွၢ်မနံၣ် ကျိၣ်ဒီးအဖံ,
ဒီးကတိၤအဲကလံးကျိၣ်ဒီးအသရၣ်မုၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ကျိၣ်အါကျိၣ်ဒီးကျိၣ်ခံကျိၣ်မၤဘၣ်ဒိဝဲဒၣ်ဖိသၣ်အတၢ်မၤလိဝဲဒၣ်အဲကလံးကျိၣ်သ့ဒ်လဲၣ်?

ဖိသၣ်လၢအဒိၣ်ထီၣ်ဖဲအဟံၣ်ဖိယီဖိဒီးအမိၢ်ပၤလၢအတစူးကါထဲအဲကလံးကျိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်မၤလိမၤဒီးတၢ်ဖဲတၢ်
သိၣ်လိအဲကလံးကျိၣ်ကွၢ်န့ၢ်ဂ့ၤဝဲဒၣ်အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ကတိၤအဟံၣ်ဖိယီဖိအကျိၣ်ဖဲဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.
မ့ၢ်လၢအကျိၣ်ခိၣ်ထံးတကျိၣ်အဂံၢ်ခိၣ်ထံးကျဲးဝဲအယီၤညီဝဲလၢအတၢ်မၤလိဝဲဒၣ်ကျိၣ်ခံကျိၣ်တခါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ကၠိၣ်အါကၠိၣ်ဒီးကၠိၣ်ခံကၠိၣ်မၤဘၣ်ဒိဝဲဒၣ်တၢ်သ့ကွဲးသ့ဖးအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်ဒ်လဲၣ်?

ဖိသၣ်လၢအသ့ကၠိၣ်အါကၠိၣ်ဒီးကၠိၣ်ခံကၠိၣ်လၢအကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ်တၢ်ကွဲးကၠိၣ်အါန့ၣ်ဒီးတကၠိၣ် - အဒိ၊ စပုၣ်ဒီးအဲကလံးကၠိၣ် - မ့တမ့ၢ် တၢ်ကွဲးအီၤအကျါအကျဲလီၤဆီလိာ်သးဒၣ်လဲၣ် - အဒိ၊ တရူးဒီးအဲက လံးကၠိၣ် - သ့ဖးဒီးကွဲးဝဲဒၣ်အဲကလံးကၠိၣ်လၢအပတီၢ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ.
ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ကအိၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ်ပၢၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဘၣ်ထွဲလၢလံာ်ဖျါၣ်
ဒီးတၢ်ကတိၤသီၣ်အကျါအကျဲတဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤလၢအါန့ၣ်ဒီးအတံၤသကိးလၢအကတိၤထဲဒၣ်အဲကလံးကၠိၣ် ဧၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ကၠိၣ်အါကၠိၣ်ဒီးကၠိၣ်ခံကၠိၣ်မၤဘၣ်ဒိဝဲဒၣ်တၢ်ကတိၤအတၢ်လဲၤ ထီၣ်လဲၤထီၣ်လဲၣ်?

ဖိသၣ်ခဲလၢာ်အတၢ်ကတိၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဝဲဖဲအပတီၢ်လၢအလီၤဆီလိာ်သးန့ၣ်လီၤ.
တၢ်မၤလိကၠိၣ်အါန့ၣ်ဒီးတကၠိၣ်ဖဲတကတိၢ်ဃီအပူၤတမၤဘၣ်ဒိန့ၣ်အတၢ်မၤလိန့ၣ်တၢ်လၢအကကတိၤတၢ်ဆိ
မ့တမ့ၢ် ချဲသးဒီးအဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ် လီၤ. တဘျီတခါနီၣ်ဖိသၣ်လၢအသ့ကတိၤကၠိၣ်အါကၠိၣ် မ့တမ့ၢ် ကၠိၣ်ခံကၠိၣ်
ကျဲၣ်ကျီၣ်ယုၣ်ဝဲဒၣ်အတၢ်ကတိၤဖျါၣ်တဖၣ်တစီၢ်ဖိ, ဘၣ်ဆၣ်တၢ်အံၤက
နီၤဖးလိာ်ဒၣ်အသးဖဲအန့ၣ်ပၢၢ်တၢ်လၢအစူးကါဝဲအါန့ၣ်ဒီးတကၠိၣ်အါန့ၣ်လီၤ.
